

3

Rjavi srakoper v žlebu in leteči selec s čepico

//Urša Koce

Navdušenje je vsekakor pomembna gonilna sila ustvarjalnosti. Ko se človeku odpre nov svet in se nad njim navduši, bi ga rad zajel z največjo žlico. Vem, da nisem edina, ki sem v svoji »ornito-karieri«, od svežih začetkov do danes, marsikdaj zajela z žlico tako globoko, da bi se skorajda dokopala do Amerike na drugi strani planeta. Ali po domače povedano: ustrelila marsikakšnega kozla. Zato kljub zbadljivkam starejših in izkušenejših kolegov (ki so, ne pozabimo, tudi nosili kratke hlače) zbiram toliko poguma, da vam ob tej priložnosti razkrijem dve takšni »pomembni« odkritji. Urednik *Acrocephalus* bi objavo gotovo zavrnil, urednica Sveta ptic pa hvala bogu ne gleda na vse strogo znanstveno. Opogumila sem se zato, ker vem, da mnogi ljubitelji ptic ali začetniki morda podcenjujejo svoje sposobnosti, in tudi zato, ker bi želela opogumiti vse, ki streljate takšne in drugačne kozle in zato menite, da nikoli ne boste mogli prispevati k resni ornitologiji. Zmota v mišljenju!

Spominjam se popoldneva na domačem pragu, ko sem, verjetno še ne petič v življenju, pozorno opazovala ptice okoli našega doma. (Za starejše začetnike, ki zbirate pogum in samozavest: to je bilo v času, ko že nekaj let nisem več rasla!) V žlebu na sosedni hiši je nekaj metrov od mene posedal ptič s precej močnim kljunom. Ta je bil črn, črnina je obdajala tudi oči, po temenu je bil ptič siv, po hrbtu rjav, po trebuhu umazano bel. V zatopljenosti opazovanja sem ga morala popolnoma preslišati. Sploh pa tedaj še nisem vedela, da se ptice lahko ločuje po oglašanju, zato ta določevalni znak zame ni imel pomena. Bolj ko sem ga gledala, bolj je po spominu slike iz priložnika pred mano nastajal – rjavi srakoper! »Mama, mama!« sem s praga poklicala v kuhinjo. »Pridi pogledat, rjavi srakoper!« (To so bili časi, ko so moji domači še naivno verjeli, da je moje navdušenje nad ptiči pač zapoznalo minljivo otroško navdušenje.) Ptica sem še naprej opazovala in nervozno mencala, kajti bala sem se, da bo odletel, še preden bi to ne preveč pogosto vrsto lahko videl vsaj še kdo v hiši. Ptič pa je vztrajal na robu žleba. Mama je vendarle prišla iz kuhinje. »Kje?«, je vprašala. »Tu, glej, na žlebu!«. »To je vendar vrabec,« je rekla. »Vrabec!« mi je zakuhalo ... Vrabec, seveda, sem poparjeno spoznala. A tako so pisani!?! Potem sem ga tudi slišala, da vztrajno čivka. In dva metra od njega, z druge strani pod tramom, sem opazila gnezdece s štirimi mladiči. Naš domači »srakoper« ni odletel, opazovali smo ga vso sezono in še zdaj, vsako leto.

Prva resna sramota se mi je torej zgodila vpricho mame. To še ni tako hudo, kot če streljaš pred »ornito-eminencami!« Mame namreč vse prenesejo. Hvala bogu so se pri tem izkazali tudi strokovnjaki na DOPPS-u, kajti moja ornito-kariera bi sicer že zdavnaj poniknila.

Nekega popoldneva sem se s terena peljala po Celovski v Ljubljani. Takrat sem bila že čisto »in«. Ko sem stala pri semaforju in čakala na izvoz za obvoznico, je prek ceste po zraku kot blisk švignila temna pojava. Zaganjala se je v jate golobov, ki so se panično spreletavale s stolpnice na stolpnico. Pravi šunder! Takoj sem prepoznala sokola selca. To ni bilo težko, kajti njegovo silhueto in barve sem tedaj že toliko poznala. Nenavadna se mi je zdela njegova glava. Tako velika je bila videti, kot kaka žogica. V zahodnem soncu se je vse tudi nekoliko bleščalo. A na glavi sem v nekem hipu videla sokolarsko čepico! (To je bilo ravno obdobje »sokolarskih razprav« in človekovi možgani ob takšnih priložnostih nekako »posvojijo« čepice in kraguljčke in urjene sokole iz ujetništva.)

Ni bilo deset sekund, že sem v roki držala mobilni telefon in evforično razlagala: »Tomaž, selca sem videla, nad Celovško, golobe je preganjal, pa sokolarsko čepico je imel na glavi, in če sem prav videla, mu je tudi nekaj viselo z nog, mogoče kraguljčki!« Vse v eni sapi. Tomaž se je na drugi strani smejal iz vsega srca! Jaz pa še kar naprej isto lajno ... Takrat smo se prijatelji na veliko šalili in si pravili potegavščine. Tako, iz čistega veselja, ker je pač smešno, če ti kdo verjame najbolj nenavadne reči, ki jih pripoveduješ smrtno resno.

Čez nekaj časa je Tomaž prišel k sebi. Dojel je, da to ni šala, za katero tokrat ne bi dobila točke, ampak da mu čisto zares pripovedujem »dogodek s terena«. »Kakó čepico? Čepico mu za letenje vendar snamejo! V mirovanju jo ima zato, da ne vidi in da ne more leteti!«

Jooooj, kako mi je bilo nerodno!

Sploh nisem vedela, kaj naj rečem. Končno le sporočim zanimiv podatek (doslej nisem beležila kakih posebnih opazovanj kot ostali kolegi), pa se takole osramotim! In to pred nekom, ki je bil na začetku eden mojih pomembnejših učiteljev prepoznavanja ptic in pred katerim me je bilo vedno strah, da bi zamenjala petje črnoglavke in kosa.

Če bi na DOPPS-u šteli moje kozlovske žrtve, bi bila danes popisana kakšna tetrađa manj. Pa verjetno še kaj. Namesto da bi me odpisali, so ves čas vztrajno in prav spoštljivo preverjali, koliko mi pri zbiranju ornitoloških podatkov lahko zaupajo. In so tudi mi zaupali, kolikor so spoznali, da lahko. In počasi smo napredovali – jaz v znanju in strokovnjaki v zaupanju.

Zgodba ima seveda nauk: ne šteje svojih napak, ne ustavlja se ob njih, ampak se uči. Morda ne ti ne jaz nikoli ne bova ornito-eminenci, toda s trudom pa nekaj le lahko prispevava in se oddolživa naravi, ki naju razveseljuje, pomirja in navdihuje. ●

3: »Domači srakoper (*Lanius domesticus*)«
foto: Urša Koce